

קמז:

עין משפט
גז מוצה

הגזול ומאכיל פרק עשירי בבא קמא

ממורת הש"ס

(6) [מסכתא דב"מ פ"ו],
(7) [מסכתא דב"מ פ"ו],
(8) ג"י מ"ח מ"ו ל' ו' ו'
ל'ק"ט, (9) [מסכתא דב"מ
פ"ו], (10) [מסכתא דב"מ
פ"ו], (11) ד"מ י' ג"ו,
(12) ד"מ י' ג"ט ק"ד
כ"ג: וכן א"ת ע"מ ס"ו
ולא ע"מ ס"ו, (13) [ק"מ
ק"א: א' ג"ל ה"ה כ"ה ו"ו
(מגדל כ"ג) ר"ש].

תורה אור השלם

1. כי י' בני ישראל
עבדים עבדי הם אשר
הוצאתי אותם מארץ
מצרים אני ה' אלהיכם
ויקרא כה נה
2. ואכלת פרי בטנך
בשד בכר ובגתך אשר
נתן לך ה' אלהיך בעצור
ובקצור אשר חצק לך
א"ת; וברים כח ג
3. כל ערך פרי ארצותך
יירש הצלצל.
דברים כח טב

הנהגות הב"ח

(6) ג"י ש"ה א"ח
ואוקמנא: (7) ת"ס ד"ה
לא תיראה וכו' לגזול קרקע
פ"ל ותיב לו נחמק;
(8) בא"ד וכן להקשות
לפי בירא ז':

גליון הש"ס

ג"ב להביא ברוב וכו'.
ע"י ימות דף קו ע"א
הת"י א"ן לו: ר"ש ד"ה
הורמסקין; ע"י בנכנס
לו ע"א ג"ש ד"ה
לדמסקין:

לענין רש"י

פרושים [פרושי].
שו"ת אדרושי
[אורושי]. מלח
(ש"ח כ"ו).

הוא * דורמסקין. פרושים לשון מורי. לשון אחר אדרושיי' ועשד הוא
הנאלל בשלקות קדירה: לטורפה. לכוזה ומנפשו עממן כממון;
ס"ר. מראה להם הדך: אף לפי נפסום. שטעות הדך במדבר
עקנת נפשות היא: ולא ישנו ממנה הסמרים. שאם להגו למיר
לפי ממון או לפי נפשות עושין: ככוסיא.

כפשיעה: אין שומעין לו. שמה לא
יקח החמור והס לא התנו אלא כדי
שיקח החמור ויהיה מוסר נפשו
לשמור עממן כללות מן החיות
וליסטים: קא מגטר ליה. ואפילו
אם יאמר האחד אני יכול לשמור יפה
אבל שנים איני יכול לשמור: קמ"ל.
דאמרי ליה לא כ"ש דהשתא מפרת
נפשך טפי: מהשכין לפי משוי. אם
השליך זה מלה לערין וזה שליך זה
מלה לערין כחול: בניסן. שגל
הנהר מהפסדת שלגים ומן הגשמים
מרחקים מד אשלא מלה חזל שמים
הנהר לתוך המים ונחשי שמים
חמרים והספיה גוששם אלל שפת
הנהר רגילים להמתק לתוך עומק
המים מרי אשלי: ואלו היאך בניסן
למקום שפרי. כאלמנע המים ומתוך
שהנהר גדול ומקו ענכנה: פ"ל
לאמנע. כל אחד ממי אה שלו
וטעל: אי שיכולים. בעלים להציל
לא איאוש ואפי אמר לעמנו גזלן
הוא: סכא כשוקף. וכן יכולים
להציל וכן אין יכולין להציל: וכגון
זה. במקום איבוד ממון: שוקף
פולק. ואפי' לא יראה מכירו: אמר
פליג. ומעכב חלקו אה מה שהציל:
לא אמר לא פליג. ושפיר עבד דמסק
נפשי' אעסקא דמרייהו הוואיל והוא
שוקף עמו אורחיה למטרנא אכולה
עיסקא: כשועל. שהיה שוכר לבטלי
ספיה וכשאין יכולין להציל: הדר
ביס. חוסי מהפקירא: רב אשי אומר.
לעולם כלייש דעלמא וכגון דיכולין
להציל ע"י הדמק: אמר לעמלי.
ושמעו בעלים ושחקו ולא מסרו
עממן אקח דעתייהו וגלו דליאוש
ולא בעו ממסק נפשייהו ומיהו היכא
דיכולין להציל להדיא אפילו שמעו
ושחקו לא קני דמסתמא לא דליאוש:
מתנני' ונטלוהו מסיקין. אטקן
גזולה מן הגזול: מסס מדינה היא.
דאנסיה ארעתא דאחריי ודהאיך:
ואס מחמס הגזול. מפרש בגמרא:
גב' ללל. ארנה גזלן הוא שאוכל
קבואות כל אדם: דאחו אחויי. שלל
גולה הוא עממו. אלא שמע מבית
המלך שמקשקש לגזול שדות והראה
להם טלו קרקע וז של פלוני:
א

להביא ברוב דורמסקין לחולה. שכרוה כשנל החולה יומר
ממה שהיה ראוי לשוכרו
שכרו משלם וכו' דמירי כגון לליכא
מפקיד נתקום אחר כיואל נזה:
ביניהם. פירוש ראשון להסיע ממון
אם כבר עשו תנאי קודם כמו
ורשון בני העיר להסיע על קלתן
דכ"ב (דף ה:):

יחסנינה סקאה. פי' נקוי' ארנה
כמו [ומעלה את] הקאין
בדמעות (דף ו'). שהוא מין ארנה
ואין נראה לר"מ לשון ירושה
ואחסנתא משמע דלגני אלס איירי
וגטלה מסיקין נמי איירי כגמי אלס
וגראה שפאיב קרי סקאה שעלין
ומסקין את הארץ דכתיב (שמות י'
והנה כסה את עין הארץ ועל שם
כך נקרא לללל שמסכה כל הארץ
כלל כמו היו ארץ קרי סקאה יעשה
יו ר"מ וגראה דירושה שפאיב
נעופות וחיות כמו וירשהו קאת
וקפוד (סס ל:):

הא מרישא שמע' מינה. תימה
דכמה מקומות ארכא הכי
שכולל דכרו וי"ל דייק מדה"ל
למימי ואס לאו חייב מקמתו ואס
מחמת הגזול חייב להעמיד לו שדה
אחר משמע דמילתא דאפי' נפשה היא:
לא צריכא דאחו אחויי. פי' נקונטי'
שמע מבית המלך שהיו רוצין
לגזול (ס) לו קרקע והראה להם זה
קרקע פלוני אמת הוא כמו שפי'
דאפילו נענין זה מחייבים ליה אפי'
שאינו כדור שיטולה שלל אמרו תמילה
הראה לנו וגזול אלא מעמנו הראה
להם דהא הי"ג אמר לקמן (ק). ואס
הראה מעמנו כמו שגאש נתן דמי וי"ס
דגמס הכא כגון שאנסוה עומ"ס ואחו
ארעא ואחו נמי הא כהדיהו ואין
להקשות (ו) לפי' מדאמר לקמן נאנס
פטור דהמס אנסוה להראות
קרקעו עמו של פלוני אבל הכא
דאנסוה להראות שלו חייב שלא
היה לו להראות אותה שגזל שאין שלו:
לא צריכא דאחו אחויי. ומיז משום
דינא דגרמי כדמשמע לקמן
בשמעתין דקאמר זיל לגביה ר'
שמעון בן אליקים ור' אלעזר בן
פזם דדאין דינא דגרמי ומיניוהו
ממתניין ואס מחמת הגזול חייב
להעמיד לו שדה אחר ומינה לרשב"א
לעיל בהגזול קמא (דף ק. ושס) לא
משעת דר"מ דאין דינא דגרמי אלא
כיימת דמחילת הכנס שנפרעה ללא
שמעין דלמא כר"מ אלא ממח
היא משנה דהמסקין ואחאי לא
מייתי הסס ממתי' דהכא דמחייבין
דינא דגרמי ואומר ר"י דלא יוחא
ליה לאחויי ממתניין דהכא ללא
קתני כה כהדיא דאחו אלא
מיחולא דמתני' מוקי לה הכי:
ללא

מוסף רש"י

דורמסקין. שנקות
משכנ שקרין אקלטיש
נלע"י. קר לחיוב כפיש
ב"ק של ריבית יתקן ב"ר
היאה (ברכות סז ע"ש).

* להביא ברוב דורמסקין לחולה והלך ומצאו
שמת או שהכריא נותן לו שכרו משלם א"ל
מי רמי התם עבד שליח שליחותיה הכא לא
עבד שליח שליחותיה: ת"ר * שיירא שהיתה
מהלכת במדבר ועמד עליה גיים לטורפה
יואם שכרו תייר ההולך לפניהם מחשבין אף
לפי נפשות ולא ישנו ממנה החמרים * ירשאין
החמרים להתנות שכל מי שיאבד לו חמורו
יעמיד לו חמור אחר ויכבוסיא אין מעמידין
שלא בכוסיא מעמידין לו ואם אמר תנו לי
ואני אשמור אין שומעין לו פשיטא לא
צריכא * דאית ליה חמרא אחרינא מהו דתימא
הא קא מיגטר ליה קמ"ל שאני נשירותא דחד
מנשירותא דבי תרי: ת"ר * ספינה שהיתה
מהלכת בים עמד עליה נחשול לטובעה והקילו
ממשאה מחשבין לפי משאוי ואין מחשבין
לפי ממון ולא ישנו ממנה הספנים * ירשאין
הספנים להתנות שכל מי שאבדה לו ספינה
יעמיד לו ספינה אחרת לו בכוסיא
אין מעמידין שלא בכוסיא מעמידין לו ואי
פירש למקום שאין הספינות הולכין אין
מעמידין פשיטא * לא צריכא דבניסן מרחקי
חד אישלא ובתשרי מרחקי תרי אישלי וקא
אויל ביומי ניסן למקום תשרי מהו דתימא
דושיה נקוט ואויל קמ"ל ת"ר * שיירא שהיתה
מהלכת במדבר ועמד גיים וטרפה ועמד
אחד מהן והציל הציל לאמצע ואם אמר אני
אציל לעצמי הציל לעצמו היכי דמי אי דיכול
להציל אפילו סיפא נמי לאמצע ואי דלא
יכול להציל אפילו רישא נמי לעצמו אמר
רמי בר חמא הכא * בשותפין עסקין וכגון זה
שותף חולק שלא לדעת חבירו אמר פליג לא
אמר לא פליג רבא אמר הכא * בפועלין
עסקין וזכר * דאמר רב * פועל רב יכול לחזור
בו אפילו בחצי היום וכמה דלא הדר ביה
כברשותיה דבעל הבית דמי וכי הדר ביה
ימעמא אחרינא הוא דכתיב יכי לי בני ישראל
עבדים * ולא עבדים לעבדים רב אשי אמר
* כשיכול להציל ע"י הדמק גלי דעתיה לעצמו
לא גלי דעתיה לאמצע: מתנני' * הגזול
שדה מחבירו ונטלוהו מסיקין אם מכת מדינה
היא אומר לו הרי שלך לפניך * אם מחמת
הגזול חייב להעמיד לו שדה אחר: גב' *
אמר רב נחמן בר יצחק מאן דתני מסיקין
לא משתבש ומאן דתני מציקין לא משתבש
דכתיב * במצור ובמצוק ומאן דתני מסיקין לא משתבש דכתיב יירש הצלצל
ומתרגמינן יחסנינה סקאה: אם מחמת הגזול חייב: היכי דמי אילימא
דאנסיה לארעא דידיה ולא אנסוה כולי ארעתא הא מרישא שמעת מינה
אם מכת מדינה היא כו' אי לא לא צריכא דאחו אחויי לישנא אחרינא הב"ע
* כגון דאנסוה עכו"ם ואמרי ליה אחויי ארעתיה ואחו ההוא בהדיהו
ההוא גברא דאחו אכריא דהני רבי ריש גלותא אתא לקמיה דרב נחמן חייביה רב נחמן לשלומי
יתוב רב יוסף אחוריה דרב הונא בר חיאי ויתוב רב הונא בר חיאי קמיה דרב נחמן א"ל רב
הונא בר חיאי ארבי נחמן דינא או קנסא א"ל מתניתין היא דתנן אם מחמת הגזול חייב להעמיד לו
שדה * ואוקימנא דאחו אחויי בתר דנפק א"ל רב יוסף ארבי הונא בר חיאי מאי נפקא לך מיניה
א